

fieri melius. unde delectatio aliqua potest fieri
 summi hominis boni eo modo quo supra dictum est. tristi-
 cia autem non potest esse summi hominis malum. ¶ Ad. ij. dicitur quod si ipse quod est voluntate repugnare malo
 est quoddam bonum. et propter hoc tristitia vel dolor non
 potest esse summi hominis malum quod bonum; aliqua promixione
 boni. ¶ Ad. iij. dicitur quod peius est quod nocet meliori quam
 quod nocet peiori. malum autem dicitur quod nocet. ut Augustinus dicit
 in enchiridion. unum maius malum est quod est malum anime quam quod
 est malum corporis. unde non est efficaciter ratio quia Augustinus
 inducit non ex sensu suo. sed ex sensu alterius.

Qonsequenter considerandum est de passi-
 onibus inascribilibus. ¶ Et primo de spe et
 de pace. ¶ Secundo de timore et auda-
 cia. ¶ Tercio de ira. ¶ Circa primum quod
 dicitur octavo. ¶ Primo verum spes hic id est quod desiderium
 unum vel cupiditas. ¶ Secundo verum spes hic in vi app-
 hensiva vel in vi appetitiva. ¶ Tercio utrum spes
 sit in brutis animalibus. ¶ Quarto utrum spes devarie-
 tur de spacio. ¶ Quinto utrum talis spes sit experientia.
 ¶ Sexto utrum in inuicibus et ebriosis spes abun-
 dat. ¶ Septimo de ordine spei ad amorem. ¶ Octavo
 utrum spes debeat ad operationem.

Ad. ij. sic proceditur. videtur quod spes hic id est quod des-
 derium hinc cupiditas. Tres enim ponuntur una
 quatuor principales passionum. hinc Augustinus enumerat quatuor
 principales passiones ponit cupiditatem loco spei
 ut patet in xliij. de civitate dei. et spes id est quod cupiditas
 hinc desiderium. ¶ Sed passiones desiderium sunt in ob-
 iectis. hinc id est desiderium est spes et cupiditas hinc des-
 derium sed bonum futurum. et spes est id est quod desiderium
 hinc cupiditas. si dicatur quod spes addit super des-
 derium possibilitatem adipiscendi bonum futurum. Contra-
 id quod per accidens se habet ad obiectum non variat speciem
 passionum. hinc possibile per accidens se habet ad bonum fu-
 turum quod est obiectum cupiditatis vel desiderium et spei
 et spes non est passio spei differens a desiderio vel cupi-
 ditate. ¶ Sed contra. diuisas potentias sunt diuise
 passiones specie differentes. hinc spes est in inascribilibus
 desiderium et cupiditas in cupisabilibus. et spes dif-
 fert specie a desiderio seu cupiditate. ¶ In hoc. dicitur
 quod spes passionis ex obiecto dicitur. ¶ Circa ob-
 iectum autem spes in diuisiones attenditur. Primo
 quidem quod sit bonum. non enim proprie loquendo est spes
 nisi de bono. et per hoc differit spes a timore que est de
 malo. Secundo ut sit futurum. non enim spes est de presenti
 habito. et per hoc differit spes a gaudio quod est de bono
 non presenti. Tercio requiritur quod sit aliquid arduum cum
 difficultate adipiscibile. non enim aliquis dicitur sperare
 aliquid minus quod statim est in sua potestate ut habet
 ar. et per hoc differit spes a desiderio vel cupiditate que
 est de bono futuro absolute. unde pertinet ad cupi-
 scibilitatem. spes autem ad inascribilitatem. Quarto
 quod illud arduum sit possibile adipisci. non enim aliquis
 sperat id quod omnino adipisci non potest. et hinc differit
 spes a desperatione. hinc per hoc spes differit a des-
 derio sic differit passiones inascribilibus a passio-
 nibus cupisabilibus. et propter hoc spes presupponit des-
 derium hic et omnes passiones inascribilibus presupponunt
 passiones cupisabilibus ut supra dictum est. ¶ Ad.
 ij. dicitur quod Augustinus ponit cupiditatem loco spei pro-

per quod utrumque respicit bonum futurum. Et quia bonum
 quod non est arduum quatenus non reputatur. ut sic cu-
 piditas maxime videtur tendere in bonum arduum
 in quod etiam tendit spes. ¶ Ad. iij. dicitur quod obiectum
 spei non est bonum futurum absolute. hinc cum arduum
 tate et difficultate adipiscendi ut dictum est. ¶ Ad.
 iij. dicitur quod obiectum spei non solum addit possibili-
 tate super obiectum desiderii. hinc etiam arduitate que ad
 aliam potentiam facit spem pertinere. sed ad inascribilibus
 que respicit arduum ut in primo dictum est. possibile
 autem et impossibile non omnino per accidens se habent ad ob-
 iectum appetitivum. nam appetitus est principium
 motus. nisi autem mouetur ad aliquid nisi sub ratione
 possibile. nullus enim mouetur ad id quod est imma-
 ginosum impossibile adipisci. et propter hoc spes differit a des-
 peratione sicut dicitur in primo possibile et impossibile.

Ad. ij. sic proceditur. videtur quod spes pertinet ad
 unum determinatum. spes enim videtur esse expectatio
 quedam. dicit enim apostolus. rom. viij. quod non videmus
 speramus per patientiam expectamus. hinc expectatio
 videtur ad unum determinatum per se cuius est expectare
 et spes ad determinatum pertinet. ¶ Sed id est ut videtur
 spes quod fiducia. unde in scripturis dicitur de camu-
 quatuor per eodem videtur eo quod est fiducia et sperare. hinc fi-
 ducia hic est fides videtur ad unum determinatum pertinere.
 et spes. ¶ Sed certitudo est propter certam determinatum
 certitudo attribuitur spei. ergo spes ad co-
 gnitum unum pertinet. ¶ Sed contra. spes est de bono
 ut dictum est. bonum autem in quantum homo non est ob-
 iectum determinatum. hinc appetitus videtur. et spes non pertinet
 ad determinatum determinatum. hinc ad appetitum virtutem.

Respondeo. dicitur quod cum spes importat extensionem
 quadam appetitus in quoddam bonum manifeste per-
 tinet ad appetitum virtutem. motus enim ad res per-
 proprie ad appetitum. actio vero virtutis determinatum
 pertinet non sicut motus determinatum ad res. hinc potest
 sicut quod res determinatum sit a cognoscere. hinc quod vis determinatum
 mouet appetitum repugnando ei in obiectum
 sicut diuisas rationes obiecti apprehensibile. subleuatur di-
 uerhi motus in vi appetitum. alius enim motus se-
 quitur in appetitum ex apprehensione boni et alius ex
 apprehensione mali. et sicut alius motus ex app-
 prehensione presentis et futuri absolute possibilis et impossi-
 bilis et arduum. et hinc spes est motus appetitivus
 tunc. sequens apprehensionem boni futuri arduum pos-
 sibilis adipisci sed extensionem appetitus in hominum ob-
 iectum. ¶ Ad. ij. dicitur quod spes respicit ad bonum
 possibile. dupliciter inuenitur hominum motus spes. hinc du-
 plex est ei aliquid possibile. sicut in propria virtute et in
 alterius. quod quod spes sperat propria virtute adipisci
 non debet expectare. hinc sperare enim. hinc proprie debet expectare
 quod sperat ex auxilio virtutis aliene. ut dicatur ex-
 spectare quasi ex alio spectare. in quantum se vis
 apprehensiva precedens non solum respicit ad bonum quod
 incedit adipisci. hinc etiam ad illud cuius virtute ad-
 ipisci sperat sicut illud ceterum. ¶ Respondeo etiam ad alio
 rum hominum motus autem spes quod debet expectare pro-
 mixtionem virtutis cognoscere procedentem. ¶ Ad. ij.
 dicitur quod illud quod homo desiderat et est imma-
 ginosum adipisci credit se accepturum. et ex tali fide in
 cognitum procedentem motus sequens in appetitum